

KINNITATUD
Kaitseliidu ülema <reg_kv>
käskkirjaga nr <regist_nr>

KAITSELIIT
Peastaap

**NOORLIIKME RIIGIKAITSELISTE OSKUSTE KURSUS
KAITSELIIDUS**

Õppekava

Kuressaare/Tallinn 2021

Õppekava koostajad

Auaste ja nimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
Mjr Rene Toomse	Kaitseliidu peastaap	G7 staabiohvitser

Kooskõlastajad

Auaste ja nimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
Kol Eero Rebo	Kaitseliidu peastaap	Ülem
Kol-ltn Rene Brus	Kaitseliidu peastaap	G7 osakonna ülem
Erik Amann	Kaitseliidu peastaap	Juriidilise teenistuse juhataja
Silver Tamm	Noored Kotkad	Peavanem
Ave Proos	Kodutütred	Peavanem
Airi Tooming	Naiskodukaitse	Esinaine
Anu Allekand	Kaitseliidu peastaap	Noorsootöö arendusjuht

Ümberhindamine

Jrk.	Ümberhindajad	Ümberhindamise raporti kinnitamise kuupäev, kuu ja aasta

SISSEJUHATUS

Noorliikme riigikaitseliste oskuste kursus (NROK) Kaitseliidus on loodud vanemate (16-18 eluaastat) Kaitseliidu noorliikmete täiendavaks motiveerimiseks jätkamaks täisealiseks saamisel panustamist riigikaitsele. Noorliikmete huvi süvendatud riigikaitseõppe vastu on tervitatav, sest:

- intensiivne praktilistele oskustele keskenduv kursus parandab osaleja füüsilist vormi,
- tõstab osaleja teadmisi riigikaitsest,
- loob noorele hea moraalse baasi ja motivatsiooni ajateenistusse asumiseks, andes noorele võimaluse alustada ajateenistuses enesekindlamalt ja healt eelispositsioonilt,
- loob paremad eeldused ajateenistuses peale sõdurioskuste baaskursuse läbimist liikuda edasi nooremallohvitseride kursusele,
- annab kõrgema eelduse, et noor jätkab 18-aastaseks saamisel KL maleva, NKK ringkonna, Küberkaitseüksuse või noorteorganisatsioonide tegevliikmena,
- loob noores tugevama motivatsiooni ja enesekindluse asuda hiljem tegevteenistusse kas Kaitseliidus või Kaitseväes.

Lisaks annab kursuse läbimine ka ajalise kokkuhoiu tulevikus. Noorliige, kes läbib NROKi, saab läbitud õppeained kanda üle Kaitseliidus tegevliikmena jätkates ja peab läbima täiendavalt vaid need üksikud õppeteemad Sõdurioskuste kursusel, mida ei käsitletud NROKil. Need õppeteemad võib ta läbida ka paralleelselt allüksuse kursusel osalemisega kuivõrd nende õppeteemade läbimise puudumine ei takista osalemist allüksuse kursusel. Puuduolevad õppeteemad võib läbida käimasoleva sõdurioskuste kursuse (SOK) raames või erikursusena vastavalt kokkuleppele malevaga. NROKi läbinuna loetakse Naiskodukaitses tegevliikmena jätkates NKK BVÕ III moodul (sõdurioskused) läbituks.

NROK toimub integreerituna struktuuriüksuse korraldatavasse sõdurioskuste kursusesse.

Noorliikmed, kes soovivad läbida NROKi, esitavad avalduse ja eestkostja kirjaliku nõusoleku kursuse läbimiseks oma vahetule pealikule. Noorliikme pealikud (vahetu pealik, malevkonna pealik, NKK jsk esinaine või NK/KT rühmapealik ja koosseisuline (noorte)instruktor) viivad noorega läbi vestluse ja kehaliste võimete kontrolltesti.

Noorliige peab enne kursuse nimekirja arvamist sooritama KV kehaliste võimete kontrolltesti positiivsele tulemusele 17-21 aastaste kategoorias¹, et saada ülevaade tema piisavast füüsilisest arengust, mis on üheks eelduseks kursusele pääsemiseks.

Positiivsete tulemuste korral esitab malevkonnapealik või koosseisuline noorteinstruktor, koos omapoolse hinnanguga, taotluse Kaitseliidu struktuuriüksuse pealikule, kelle korraldatava SOK raames noorliige soovib NROKi läbida.

NROK erisused sõdurioskuste kursusest on järgnevad:

1. Noorliikmed ei läbi järgnevaid otseselt sõjaväelise väljaõppega seotud õppeteemasid:

- pioneeriõpe,
- relvaõppe järgnevad teemad: praktilised harjutused sõjarelvadest, käsigranaat, kuulipilduja ja tankitõrjegranaadiheitja, ega soorita Kaitseliidu relvaeksamit.²

2. Noorliikmele on soovituslik määrata vastutustundlik tugiisik SOK kursustest hulgast, kes on noorliikmele toeks ja abistajaks kogu kursuse vältel.

Noorliikme edasijõudmist NROKil hinnatakse samadel alustel SOK kursustestega, va. ülalmainitud välistatud õppeteemad. Noorliikmed võivad välistatud õppeteemasid lugeda ja vaadelda, kuid ei tohi neis vahetult osaleda. Noorliikmeid ei tohi testida välistatud teemades.

¹ Vt: https://elukutse.ee/static/kehaliste_v%c3%b5imete_kontroll_testi_normatiivid.pdf

² Vaata põhjendusi Lisa 2 – Seletuskiri

SISUKORD

Sissejuhatus.....	3
Sisukord	4
Õppekava – Noorliikme Riigikaitsete Oskuste Kursus Kaitseliidus	5
1. Sihtrühm.....	5
2. Eesmärk.....	5
3. Taotletav pädevus.....	5
4. Õpiväljundid	5
5. Sisu ja maht	5
Tabel 1. NROK õppekava maht	5
Tabel 2. Õppeaine – Riigikaitse alused.....	6
Tabel 3. Õppeaine – Sideõpe	6
Tabel 4. Õppeaine – Tagalaõpe.....	7
Tabel 5. Õppeaine – Relva- ja laskeõpe	8
Tabel 6. Õppeaine – Topograafia.....	9
Tabel 7. Õppeaine – Välioskused	9
Tabel 8. Õppeaine – Välisriikide relvajõudude õpe.....	10
Tabel 9. Õppeaine – Esmaabi välitingimustes.....	11
Tabel 10. Kontrollharjutus – Sõdurioskuste rada.....	11
6. Kavandamine	12
7. Läbiviimine	12
Tabel 11. Õppe läbiviijatel esitatavad nõuded.....	12
8. Läbivad teemad.....	13
9. Õppekavale õppima asumise nõuded	13
Tabel 12. NROK õppekavale õppima asumise nõuded	13
10. Vastuvõtukatsed.....	13
11. Hindamine.....	13
Tabel 13. Hindamiskriteeriumid.....	14
12. Väljastatavad dokumendid	14
13. Õppevara	14
14. Lühendid	15
15. Ümberhindamine.....	16
16. NROK õppekava lisad.....	16
Lisa 1 – Kontrollharjutuse näidis.....	17
Lisa 2 – Seletuskiri	19

ÕPPEKAVA – NOORLIKME RIIGIKAITSELISTE OSKUSTE KURSUS KAITSELIIDUS

1. Sihtrühm

Eesti kodanikust Kaitseliidu noorliige vanuses 16-18-eluaastat.

2. Eesmärk

Kursuse eesmärgiks on tugevdada selles osaleja isamaalisi ja rahvuslikke tundeid, kasvatada kaitsetahet ning suurendada turvatunnet. Kursuse õppekava läbimine annab noorliikmele muuhulgas teadmisi ja oskusi sisenemiseks ajateenistusesse ettevalmistunult ja loob ka eelduse kursuslase täisealiseks saamisel kiiremaks teenistusse asumiseks Kaitseliidus sõjaaja ametikohal ning osalemiseks järgnevatel väljaõppekursustel.

3. Taotletav pädevus

Kursuse läbinu on võimeline täisealiseks saanuna ja täiendavate õppeteemade läbimisel tegutsema lahinguväljal üksi ja lahingupaari koosseisus ning sisenema viivitusega allüksuse taseme kursusele.

4. Õpiväljundid

Kursuse õppekava läbimise järel kursuslane:

- 4.1. teab Eesti riigikaitse ülesehitust, sellega seotud organisatsioonide rolle ja riigikaitsega seotud õigusakte, tunneb ohutuseeskirju ja keskkonnahoidu ning sooritab rivivõtteid;
- 4.2. käsitleb Kaitseliidu sidevahendeid ja peab sidet kehtestatud protseduure järgides;
- 4.3. käsitleb Kaitseliidu varustust ja vara ohutult ja eesmärgipäraselt;
- 4.4. käsitleb ohutult tulirelva;
- 4.5. orienteerub maastikul topograafilise kaardi ja kompassiga, koostab tulekaarti;
- 4.6. liigub maastikul varjatult üksi või paarilisega;
- 4.7. tunneb erinevate riikide relvajõudude koosseise, peamisi taktikaid, relvastust ja tehnikat;
- 4.8. annab esmaabi ja käsitleb kannatanut korrektselt.

5. Sisu ja maht

Kursuse õppekava maht on 9 nädalavahetust, soovituslik nädalavahetuse keskmine lähiõppe tundide maht on kuni 22 akadeemilist tundi. Iga õppeaine kohta on iseseisva õppe materjalid kas e-õppe portaalis ILIAS või muul viisil tehtud kursuslastele kättesaadavaks. Kursuslased peavad omandama iseseisva õppematerjali enne ainekursuse algust, et seeläbi vähendada lähiõppes loengu vormi ja viia rõhuasetus praktilistele harjutustele.

Tabel 1. NROK õppekava maht

Jrk nr	Õppeained	Iseseisev õpe	Lähi-õpe	Hindamine
1.	Riigikaitse alused	4	9	E
2.	Sideõpe	2	5	E
3.	Tagalaõpe	1	4	E
4.	Relva- ja laskeõpe	1	66	E
5.	Topograafia	6	16	E
6.	Välioskused	2	30	E
7.	Välisriikide relvajõudude õpe	4	4	E
8.	Esmaabi välitingimustes	2	10	E
9.	Kontrollharjutus	–	25	ME
	Õppetunde kokku:	22	169	
	Kursuse kogumaht	191 akadeemilist tundi		

Tabel 2. Õppeaine – Riigikaitse alused

Õppeaine nimetus	Riigikaitse alused
Maht	13 akadeemilist tundi
Eesmärk	Anda kursuselasele ülevaade Eesti riigikaitse ülesehitusest, Kaitseliidu rollist (sh karjäärivõimalustest Kaitseliidus), ülesannetest ja nende täitmise põhimõtetest, valdkonda reguleerivatest õigusaktidest
Õpitulemused	Õppeaine läbimise järel kursuslane: 1. nimetab riigikaitstes osalevad peamised organisatsioonid, nende põhiülesanded ja selgitab Kaitseliidu rolli selles; 2. nimetab riigikaitseõiguse ja rahvusvahelise sõjaõiguse allikaid; 3. täidab ohutust ja keskkonnakaitset reguleerivate õigusaktidega kehtestatud nõudeid; 4. sooritab rivilisi võtteid paigal ja liikumisel üksi ning üksuse koosseisus.
Õppemeetodid	Iseseisev õpe, loengud, harjutused
Hindamismeetodid	Kontrollküsimustega testid e-õppekeskkonnas ILIAS ja praktilised harjutused

Sisu ja maht

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
1.	Riigikaitse korraldus; KV ja KL ülesehitus ja ülesanded. Sõda ja hajutatud lahingutegevus. Teenistus Kaitseliidus.	1	2	–
2.	KV/KL õigusaktid, eeskirjad, seadusandlus. Kohustused ja õigused. Jõukasutusreeglid. Vormikandmise eeskiri.	1,5	1,5	–
3.	Rahvusvaheline sõjaõigus	1	0,5	–
4.	Ohutuseeskiri ja keskkonnakaitse	0,5	1	–
5.	Rivilised võtted	–	–	4
Tunnid:		4	5	4
Kokku:		13 akadeemilist tundi		

Tabel 3. Õppeaine – Sideõpe

Õppeaine nimetus	Sideõpe
Maht	7 akadeemilist tundi
Eesmärk	Anda kursuselasele teadmised ja oskused käsitseda varustuses olevaid sidevahendeid ja pidada sidet kehtestatud protseduure järgides
Õpitulemused	Õppeaine läbimise järel kursuslane: 1. nimetab sidepidamise viise ja vahendeid; 2. käsitseb Kaitseliidu varustuses olevaid sidevahendeid vastavalt kehtestatud nõuetele; 3. loob kahepoolse side traat- ja raadiosidevahenditega; 4. koostab ja edastab teateid kasutades NATO kuuldekoodi ning järgides sideprotseduure.
Õppemeetodid	Iseseisev õpe, loengud, harjutused
Hindamismeetodid	Kontrollküsimustega testid e-õppekeskkonnas ILIAS ja praktilised harjutused

Sisu ja maht

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
1.	Sidevahendid Kaitseliidus, sidepidamise eeskiri, sidepidamise viisid, ettekannete vormid, vahendid ja protseduurid.	2	2	–
2.	Sideühenduse loomine, kasutades radiojaama ja välitelefoni.	–	–	3
Tunnid:		2	2	3
Kokku:		7 akadeemilist tundi		

Tabel 4. Õppeaine – Tagalaõpe

Õppeaine nimetus	Tagalaõpe
Maht	5 akadeemilist tundi
Eesmärk	Anda kursuselastele teadmised ja oskused kasutada individuaalset ja allüksusele määratud tehnikat ja varustust
Õpitulemused	Õppeaine läbimise järel kursuslane: 1. käsitleb individuaalset välivarustust ning väljastatud vahendeid heaperemehelikult ja ohutult vastavalt ettenähtud nõuetele; 2. kasutab allüksuse varustuses olevaid majutus- ja transpordivahendeid vastavalt kehtestatud nõuetele; 3. tunneb peidiku rajamise põhimõtteid ja oskab koostada peidikupassi.
Õppemeetodid	Iseseisev õpe, loengud, harjutused
Hindamismeetodid	Kontrollküsimustega testid e-õppekeskkonnas ILIAS ja praktilised harjutused

Sisu ja maht

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
1.	Jao telgi püstitamine, maskeerimine ja tuleohutus.	–	–	2
2.	Allüksusele määratud transpordivahendi mehitamine, ohutustehnika ja koormamise põhimõtted.	–	–	1
3.	Peidiku rajamise põhimõtted.	1	1	–
Tunnid:		1	1	3
Kokku:		5 akadeemilist tundi		

Tabel 5. Õppeaine – Relva- ja laskeõpe

Õppeaine nimetus	Relva- ja laskeõpe
Maht	67 akadeemilist tundi
Eesmärk	Anda kursuslasele teadmised ja oskused käsitseda ning kasutada ohutult ja õigesti tulirelva
Õpitulemused	Õppeaine läbimise järel kursuslane: 1. käsitseb tulirelva ohutult igas olukorras ja rakendab korrektseid relvakäsitsemise põhimõtteid; 2. tabab sihtmärke erinevatest asenditest ja laskepositsioonides; 3. Suudab iseseisvalt varjet leida tõrkeid eemaldada ja salve vahetada; 4. nimetab tulirelva põhiosad, tehnilis-taktikalised andmed ja sooritab ettenähtud lahtivõtmised ja kokkupanekud.
Õppemeetodid	Iseseisev õpe, loengud, harjutused
Hindamismeetodid	Automaadi testid nr 1, 2 ja 3, kontrollküsimustega testid e-õppekeskkonnas ILIAS ja praktilised harjutused

Sisu ja maht

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
1.	Ainekava tutvustus (õpiväljundite tutvustamine, testid). Käsitulirelvade ajalugu, erinevad relvasüsteemid	0,5	1	–
2.	Ohutu relvakäsitsemise põhimõtted	–	1	–
3.	Tulirelva tutvustus. Kasutatava laskemoona omadused. Põhilaskeasendid. Salvevahetuse drillid	0,5	6	–
4.	Relva hoolduseks lahtivõtmine. Relvahoolduse põhimõtted	–	2	–
5.	Ballistika alused. Sihtimine mehaaniliste sihikutega	–	6	–
6.	Levinumad tõrked ja nende kõrvaldamine	–	2	–
7.	Laskeharjutused A1–A12	–	–	38
8.	Testid 1–3	–	–	10
Tunnid:		1	18	48
Kokku:		67 akadeemilist tundi		

Tabel 6. Õppeaine – Topograafia

Õppeaine nimetus	Topograafia
Maht	9 akadeemilist tundi
Eesmärk	Anda kursuselastele oskused ja teadmised kaartide eesmärgipäraseks kasutamiseks ning orienteerumiseks maastikul topograafilise kaardi ja kompassiga
Õpitulemused	Õppeaine läbimise järel kursuslane: 1. eristab erinevaid kaardi tüüpe, mõõtkavasid, koordinaatide süsteeme ja kaardil olevat informatsiooni; 2. kasutab abivahendeid kaardil olevate andmete lugemiseks (suunad, kaugused, kõrgused); 3. määrab koordinaate kaardilt ja maastikult; 4. valmistab kaardi ette välitingimustes kasutamiseks; 5. liigub kaardi ja kompassi abil määratud kohta.
Õppemeetodid	Iseseisev õpe, loengud, harjutused
Hindamismeetodid	Kontrollküsimustega testid e-õppekeskkonnas ILIAS ja praktilised harjutused

Sisu ja maht

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
1.	Topograafia	6	8	–
2.	Test	–	1	–
3.	Väliharjutused/maastikul orienteerumine	–	–	7
Tunnid:		6	9	7
Kokku:		22 akadeemilist tundi		

Soovitus: soovituslik on minimaalselt 4 tundi praktilist orienteerumist kohaliku orienteerumisklubi üritustel – tuua tõend osalemise kohta (osalustasu kviitung vms). Soovitatav on kokku leppida kohaliku orienteerumisklubiga koondarve tasumiseks maleva poolt vastavalt kursuselaste osalemisele.

Tabel 7. Õppeaine – Välioskused

Õppeaine nimetus	Välioskused
Maht	32 akadeemilist tundi
Eesmärk	Anda kursuselastele ülevaade kaitseliitlase ülesannest, isikliku ja allüksuse varustuse käsitlemisest ning enese eest hoolitsemisest välitingimustes
Õpitulemused	Õppeaine läbimise järel kursuslane: 1. valmistab ette oma varustust vastavalt määratud ülesandele; 2. maskeerib ennast ning oma varustust olukorrale sobivalt; 3. rakendab sobivaimaid liikumisviise, individuaalselt ja paariliselt, päeval ja öösel; 4. osutab sihtmärke ja täidab tulejuhtimiskäsklusi, kasutades ja mõistes heli- ja visuaalsete signaalide tähendust; 5. mõistab ja kasutab käemärke ning peab kinni kehtestatud heli- ja valgusedistsipliinist; 6. varjub sobivalt maa- ja õhuohu, kaudtule vahendite tule ja pimedal ajal valgustuse korral; 7. valib olukorrast lähtuvalt sobivaima positsiooni;

	8. määrab silma järgi või abivahendeid kasutades objektide kaugusi; 9. koostab määratud positsiooni kohta iseseisvalt tulekaardi; 10. rajab määratud positsioonile iseseisvalt puhkekoha; 11. täidab tunnimehe ülesandeid valvepostil ning tuvastab isikud lahingutunnust ja tunnussõna kasutades; 12. hoolitseb iseseisvalt isikliku hügieeni eest ja hooldab varustust välitingimustes; 13. kasutab ohutult priimust ja piirituspõletit ning valmistab toitu välitingimustes.
Õppemeetodid	Iseseisev õpe, loengud, harjutused
Hindamismeetodid	Kontrollküsimumustega testid ja/või e-õppekeskkonnas ILIAS ja praktilised harjutused

Sisu ja maht

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
1.	Välioskused	2	–	30
	Tunnid:	2	–	30
	Kokku:	32 akadeemilist tundi		

Tabel 8. Õppeaine – Välisriikide relvajõududeõpe

Õppeaine nimetus	Välisriikide relvajõududeõpe
Maht	4 akadeemilist tundi
Eesmärk	Anda kursuselastele teadmised välisriikide relvajõudude kuni rühma suuruste üksuste tüüpstruktuuridest, nende relvastusest, vahenditest ja taktikast ning oskused nende tuvastamiseks ja eristamiseks omadest
Õpitulemused	Õppeaine läbimise järel kursuslane: 1. tunneb ära ja eristab välisriikide relvajõudude rühma tasemel enamkasutatavaid relvasüsteeme ja tehnikaühikuid; 2. tunneb välisriikide relvajõudude relvastuse ulatust ja mõju; 3. eristab välisriikide relvajõudude isikkoosseisu ja maaväe tehnikat KV ja liitlaste võitlejatest ja tehnikast.
Õppemeetodid	Iseseisev õpe, loengud, harjutused
Hindamismeetodid	Kontrollküsimumustega testid e-õppekeskkonnas ILIAS ja praktilised harjutused

Sisu ja maht

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
1.	Välisriikide relvajõudude peamine lahingtehnika ja relvastus – nende mõju, vormid, struktuurid ja peamised rivistused	2	3	–
2.	KV, KL ja liitlaste peamine lahingtehnika ja vormid	2	1	–

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
	Tunnid:	4	4	–
Kokku:		8 akadeemilist tundi		

Tabel 9. Õppeaine – Esmaabi välitingimustes

Õppeaine nimetus	Esmaabi välitingimustes
Maht	12 akadeemilist tundi
Eesmärk	Anda kursuslasele teadmised ja oskused, mis võimaldavad iseseisvalt ja üksuse koosseisus erinevates olukordades anda esmaabi ohu keskkonnas, taktikalise abi faasis ja abi evakuatsioonil faasis rakendades <c>ABCDE algoritmi
Õpitulemused	Õppeaine läbimise järel kursuslane: 1. valib õiged esmaabivõtted kannatanu käsitlemisel; 2. rakendab esmaabivõtteid ohu keskkonnas, taktikalise abi faasis ja abi evakuatsioonil faasis vastavalt <c>ABCDE algoritmile erinevates taktikalistes olukordades ja keskkonna tingimustes; 3. käsitleb kannatanut säästvalt vastavalt vigastustele; 4. rakendab erinevaid transpordi võtteid kannatanu evakueerimiseks.
Õppemeetodid	Iseseisev õpe, loengud, harjutused
Hindamismeetodid	Kontrollküsimustega testid e-õppekeskkonnas ILIAS ja praktilised harjutused

Sisu ja maht

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
1.	Esmaabi välitingimustes	2	2	8
Kokku:		12 akadeemilist tundi		

Tabel 10. Kontrollharjutus – Sõdurioskuste rada

Õppeaine nimetus	Kontrollharjutus
Maht	25 akadeemilist tundi
Eesmärk	Kinnistada ja hinnata kursuslaste teadmiste ja oskuste taset ning luua võimalused nende parandamiseks
Õpitulemused	Kontrollharjutusel kursuslane: 1. demonstreerib omandatud välioskusi; 2. demonstreerib relva ohutut käsitlemist; 3. liigub maastikul kaardi ja kompassiga ettenähtud aja jooksul ettenähtud punkti; 4. loob kahepoolse side ja edastab sõnumi, järgides sideprotseduure; 5. avastab ja tuvastab erinevad ohud; 6. annab elupäästvat esmaabi.
Õppemeetodid	Harjutused
Hindamismeetodid	Testid

Sisu ja maht

Teemad		Iseseisev õpe	Lähiõpe	
			Klassiõpe	Väliharjutus
1.	Sõdurioskuste rada	–	–	25
Kokku:		25 akadeemilist tundi		

Vaata ka Lisa 1 – Kontrollharjutuse näidis

6. Kavandamine

- 6.1. Noorliikme riigikaitseliste oskuste kursus (NROK) toimub nädalavahetustel või väljaõppegrupile sobivuse korral järjestikku päevadel Kaitseliidu tegevliikmetele läbiviidava Sõdurioskuste kursusega (SOK) ja sellesse integreerituna. Igal juhul tuleb läbiviimine kavandada selliselt, et õppekavas määratud meetodid ja õpiväljundid jääksid mõlemal juhul samaks v.a. eespool märgitud välistused.
- 6.2. Puuduste ja võlgnevuste likvideerimise võimaldamine on kursuseülevaade kohustus, mida peab vajadusel toetama juurde antud isikkoosseisu abil, lisavahenditega või muul viisil selleks, et õppekava eesmärk saaks täidetud.

7. Läbiviimine

- 7.1. Kursuseülem vastutab väljaõppe korraldamise ja tulemuste eest. Väljaõppe läbiviija kujundab alluvate hoiakud, väärtushinnangud ja käitumisnormid. Väljaõppe läbiviijad peavad kujundama alluvates otsustamisjulgust, initsiatiivi ja sihikindlust.
- 7.2. Läbiviimise põhimõtted. Kursus viiakse läbi lähiõppena, mida toetab iseseisev õpe. Iga õppeaine kohta on iseseisva õppe materjalid kas e-õppe portaalis ILIAS või muul viisil kursustele kättesaadavaks tehtud.
- 7.2.1. Soovituslik nädalavahetuse keskmine õppetundide maht on kuni 22 akadeemilist tundi.
- 7.2.2. Kursus on eeldusõppe järgmise taseme ehk jao väljaõppe kursusele (VÜT1) edasilikumiseks tulevikus. Enne VÜT1 lõpetamist tuleb kursusel läbida ja sooritada positiivselt testid nendes SOK ainetes, mida NROK õppekava ei käsitletud.
- 7.2.3. Noorliikmele on soovituslik määrata kursuse algusest kuni lõpuni tugiisik SOK kursustele hulgast, kes toetab ja abistab noorliiget vastavalt vajadusele kogu kursuse jooksul.
- 7.3. Kursuslased kannavad ja kasutavad kursusel individuaalvarustust. Kursuslasele peab minimaalselt olema väljastatud kursuse läbimise ajaks: välivorm vastavalt aastaajale, tulirelv³, kiiver, jalaväerakmed, jalaväelabidas, toidutegemise vahendid, 24h toidupakk (hädaolukorraks), veepudel, telkmantel, seljakott, magamiskott, rullmatt, individuaalne meditsiinikomplekt (MK-1), kaitseprillid, kuulmiskaitsemed.
- 7.4. NROK õppe läbiviijatele on kehtestatud nõuded, mis on välja toodud allolevas tabelis.

Tabel 11. Õppe läbiviijatel esitatavad nõuded

Formaalharidus	Vähemalt keskharidus
Erialased eeldused	Vanemallohvitseri kursus ja/või eriala spetsialist
Hoiakud	Missiooniteadlikkus, usaldus, avatus, kogukondlikkus ja jätkusuutlikkus
Isikuomadused	Instruktoritel peab olema motiveeriv, hoiakuid kujundav ning jõukohast õppekeskkonda loov roll. Lisaks psühholoogiline valmisolek, kohusetundlikkus, hea koormustaluvus, pingetaluvus, algatusvõime, iseseisvus, otsustusvõime, juhi omadused, abivalmidus, hea suhtlusoskus, empaatiavõime.

³ Noorliikmele laenutatakse tulirelv vaid järelevalve all kasutamiseks vastavalt kehtivatele õigusaktidele.

8. Läbivad teemad

- 8.1. Kursuse läbivateks teemadeks on individuaalsete riigikaitseoskuste arendamine, ohutuseeskirja, vormikandmiseeskirja, rivilise käitumise, keskkonnakaitseõuete ja enesedistsipliini järgimine.
- 8.2. Hoiakute kujundamine ja kasvatustöö. Sisemäärustiku ja struktuuriüksuse sisekorra järgimine. Sisemäärustikus ja struktuuriüksuse sisekorras sätestatu on tihedalt seotud teenistusega. Kursuslasele saavad hoiakud ja normid loomuomaseks vaid instruktorite ja pealike pideva järelevalve, juhendamise ja eeskju kaudu.
- 8.3. Üldkehalise ettevalmistuse vajalikkust ja tähtsust teadvustatakse tegevuste käigus ning praktiseeritakse väliharjutustel, arvestades seejuures individuaalset füüsilist võimekust. Väljaõppe intensiivsuse juures tuleb vältida võimalikku ülekoormust ja vigastusi.
- 8.4. Keskkonnakaitse. Väärtustatakse puhast keskkonda ja järgitakse tekkiva prügi, sh keskkonnaohtlike jäätmete käitlemise korda ning väeosa/maleva/asutuse ja sõjaväelisel korraldatud üksuste harjutusvälja(de) ja välilasketiiru(de) kasutamiseeskirjas sätestatud keskkonnakaitseõudeid, juhtides neile tähelepanu kõikidel tegevustel.
- 8.5. Tervis ja ohutus. Kõikidel tegevustel juhitakse tähelepanu töökeskkonnale ja -võtetele, et hoida enda ja alluvate füüsilist ja vaimset tervist (õige riietus, töövõtted, hügieen jne).

9. Õppekavale õppima asumise nõuded

Tabel 12. NROK õppekavale õppima asumise nõuded

Ametikoht/liikmestaatus	Kaitseliidu noorliige alates 16. eluaastast
Formaalharidus	Vähemalt põhiharidus
Muud nõuded	a) Noorliikme kirjalik sooviavaldus kursusel osalemiseks; b) Eestkostja kirjalik nõusolek; c) Hea füüsiline vorm ja arenenud vastutustunne; d) Vastavus Kaitseliidu tegevliikme tervisenõuetele (tervisetõend); e) Vestlus kandidaadiga ja motivatsioonikiri koosseisulise noorteinstruktoriga.
Eelduskursused	Esmaabi põhikursus Kaitseliidus ⁴ või muu samaväärne esmaabi koolitus tunnustatud koolitaja poolt viimase 3 aasta jooksul
Hoiakud	Missiooniteadlikkus, usaldus, avatus, kogukondlikkus, jätkusuutlikkus ja heaperemehelik ringikäimine Kaitseliidu varaga
Isikuomadused	Psühholoogiline valmisolek, kohusetunne, hea koormustaluvus, pingetaluvus, algatusvõime, iseseisvus, otsustusvõime

10. Vastuvõtukatsed

KV kehaliste võimete kontrolltesti (KVKT) positiivne läbimine 17-21 aastaste vanusekategorias.⁵

11. Hindamine

- 11.1. Kontrolli ja hindamise eesmärk on toetada kursuslase arengut ehk anda tagasisidet tema arengu kohta, innustada ja suunata kursuslast sihikindlalt õppima, toetada kursuslase enesehinnangu kujunemist ja suunata kursuslast täiendamist vajavate teemade valikul.
- 11.2. Kursuslasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ja oma soorituse tulemuse kohta.

⁴ Kaitseliidu ülema käskkiri 28.02.2020 nr K-7-1/20/5450V

⁵ Korraldatakse noorliikme allüksuse juhtkonna poolt enne noorliikme kursusele esitamist.

- 11.3. Kursusel hinnatakse iga kursuslase sooritusi hindamislehe alusel, mida täidavad läbiviijad. Saadud hinnang kajastub kursuse lõpus väljaantava tunnistuse lisas.
- 11.4. Iga õppeetapi alguses viiakse läbi teadmiste kontroll eelmises etapis õpitu kohta. Teadmiste kontrolli tulemusi hinnatakse vastavalt Kaitseväes ja Kaitseliidus kehtestatud hindamiskriteeriumitele.

Tabel 13. Hindamiskriteeriumid

Hinne	Sooritusprotsent
0 ehk „puudulik“	0–50%
1 ehk „kasin“	51–60%
2 ehk „rahuldav“	61–70%
3 ehk „hea“	71–80%
4 ehk „väga hea“	81–90%
5 ehk „suurepärase“	91–100%

- 11.5. Jooksev kontroll toimub kogu kursuse ajal (kontrollküsimused, tegevuse jälgimine ja vajaduse korral tegevuse korrigeerimine). Puuduliku hinde parandamine ja testi järelsooritus on võimalik kokku leppida läbiviiva personaliga.
- 11.6. Kursuse kontrollharjutus ehk „Sõdurioskuste rada“ toimub tegevuskontrollina ja koos SOK kursusega. Kontrollharjutus viiakse läbi 25-tunnise taktikalise harjutusena, millega kinnistatakse ja kontrollitakse kursuse jooksul omandatud teadmisi ja oskusi. Noorliikmed ei soorita kontrollharjutusi, mida käesolev õppekava võrreldes Sõdurioskuste kursuse õppekavaga ette ei näe (pioneer-, kuulipilduja-, tankitõrjegranaadiheitja- ja käsigranaadiülesanded).
- 11.7. Kontrollharjutus viiakse läbi maastikul katkematu väliharjutusena, milles kursused demonstreerivad erinevates eelnevalt omandatud oskusi ja teadmisi kontrollpunktides/õppekohtades. Kursused liiguvad ja orienteeruvad maastikul taktikaliselt jalgsi lahingupaaris 10–25 km. Sõltuvalt harjutuse ülesehitusest ja kontrollpunktides/õppekohtades läbiviidavatest ülesannetest võivad kursused neid sooritada individuaalselt. Harjutus peab sisaldama ühe ööbimispeatuse ja mitte vähem kui 5 kontrollpunkti/õppekohta.
- 11.8. Harjutuse ja kontrollpunkti/õppekoha sisu peab vastama eelnevalt õpitule. Kursuslastele saata ka hindamislehed, mille põhjal nad saavad ette valmistada või panna üles ILIASesse „Kontrollharjutuse ülesehituse ja hindamislehtede näidised“ (vt allpool). Sõdurioskuste raja läbimist hinnatakse mitmeeristavalt. Sõdurioskuste rajale pääsemiseks peavad kõik ainekonnad olema sooritatud vähemalt hindele „2“.

12. Väljastatavad dokumendid

Kursuse lõpetajale väljastatakse korraldava struktuuriüksuse tunnistus koos lisaga (soorituste leht). Osaliselt kursuse läbinule väljastatakse vaid lisa. Osaliselt kursuse läbinu saab läbitud ained üle kanda järgmisele kursusele järgneva kolme aasta jooksul.

13. Õppevara

13.1. Õppetöös sobilik õppevara ja soovitatav kirjandus:

Kaitseliidu arvutivõrgu väljaõppe osakonna ühiskettal (G7\avalik\väljaõppe alusdokumendid, õppematerjalid_õppekavad\SOK_õppematerjal) asub ajakohane õppematerjal. Samuti on õppematerjal kättesaadav nii läbiviijatele kui ka kursuslastele e-õppeportaalis ILIAS.

13.2. Muu kasutatav dokumentatsioon ja õppematerjal:

Kaitseliidu seadus, Riigi Teataja I, 20.03.2013, 1

Kaitseliidu ülema 18.12.2018 käskkiri nr K-7-1/18/28194V „Sõjaväelise väljaõppe korraldus Kaitseliidus (juhendi) kinnitamine“

Kaitseministri 07.09.2006 käskkiri nr 317 „Kaitseministeeriumi keskkonnapoliitika kinnitamine“

Kaitseväge Akadeemia 2019. Jagu/rühm püsitoimingud

Kaitseväge Akadeemia, Laskuri maastikuraamat, 2018

Kaitseväge Akadeemia, VF Relvajõudude vormid, auastmed ja eraldusmärgid (CD-ROM), 2008

Kaitseväge juhataja 03.03.2019 käskkiri nr 58 „Sõjaväelise väljaõppe-eeskirja kinnitamine, käskkirjade kehtetuks tunnistamine“

Kaitseväge juhataja 03.07.2017 käskkiri nr 150 „Kaitseväge ja Kaitseliidu väljaõppe ohutuseeskirja kinnitamine, käskkirjade muutmise ja kehtetuks tunnistamine“

Kaitseväge juhataja 08.01.2020 käskkiri nr 4 „Kaitseväge rivieeskiri“

Kaitseväge juhataja 10.06.2019 käskkiri nr 142 „Sõduri baaskursuse õppekava“

Kaitseväge juhataja 11.01.2017 käskkiri nr 7 „Automaatrelva baasõppe ainekava“

Kaitseväge juhataja 21.03.2019 käskkiri nr 94 „Kaitseväelase ja Kaitseliidu tegevliikme vormiriietuse ja eraldusmärkide kandmise kord“

Kaitseväge juhataja 25.10.2017 käskkiri nr 227 „Kaitseväge sõjaaja struktuuri sõjalise maakaitse koosseisu arvatavate täiendavate kergejalaväekompaniide (sisekaitse) võimekirjeldus“

Kaitseväge juhataja 30.01.2019 käskkiri nr 33 „Õpikogemuste eeskirja kehtestamine“

Kaitseväge juhataja 31.12.2020 käskkiri nr 290 „Laskeväljaõppe eeskiri“

Kala, V; Peets, A. (1995). Sõjatopograafia. Eesti Riigikaitse Akadeemia Kirjastus, Tallinn

Konts, Peep; Lepik, Irje; Moora, Harri jt. (2002). Keskkonnakaitse kaitsejõududes. Käsiraamat. Säastva Eesti Instituut, Tallinn

Kosk, H; Mäemurd, S. (Õhutorjedisjon). Õhuründevahendite käsiraamat, 2005.

Käskude ning aegade, asukohtade ja piirjooniste tähistamise formaat STANAG 2014 (2000). Brüssel: (NATO) Sõjaväe Standardimisbüroo

Maaväge staap, Taktikaline vastane „Punane“ (AK), 2009

NATO (2019). APP-06 D, NATO terminite ja definitsioonide kogumik

Orru, Hans jt (koost; 2016). Töökeskkonna ohutegurid Eesti Kaitseväes, nendest tulenevad terviseriskid ning kuidas nende eest kaitsta. Töötervishoiu ja tööohutusala käsiraamat. Tartu Ülikool, Eesti Kaitsevägi

Riigikaitse seadus, Riigi Teataja I, 12.03.2015, 1

Uibopuu, Lembit-Olev. (toim, 2003). Maismaasüsteemide taktikaliste tingmärkide käsiraamat. Kaitsejõudude Peastaap, Tallinn

(Normdokumentide ja õpikute uuenedes võetakse kasutusele uuendatud versioonid)

14. Lühendid

BVÕ - baasväljaõppe
 KT – Kodutütred
 KL – Kaitseliit
 KV – Kaitsevägi
 NK – Noored Kotkad
 NKK – Naiskodukaitse
 NROK – Noorliikme riigikaitseliste oskuste kursus
 SOKkl – Sõdurioskuste kursus Kaitseliidus
 TLKK – Taktikaline lahingkannatanu käsitlemine
 VÜT1 – Väikeüksuse taktika kursus 1. tase (maakaitsejagu)

15. Ümberhindamine

Õppekava ajakohasuse kohta antakse tagasisidet iga väljaõppetsükli/-aasta hindamisetapis. Ümberhindamist viiakse läbi vajadusel või mitte harvem kui kord kolme aasta jooksul. Ümberhindamise tulemustega kava peab olema elektrooniliselt kättesaadav kõikidele kursuse läbiviimisega seotud inimestele. Ümberhindamise põhiliseks alusinfoks on kursuseülema, kursuse instruktorite ja noortejuhtide koostatud täiendus- ja muudatusettepanekud. Ümberhindamist viib läbi Kaitseliidu peastaabi väljaõppeosakond (G7).

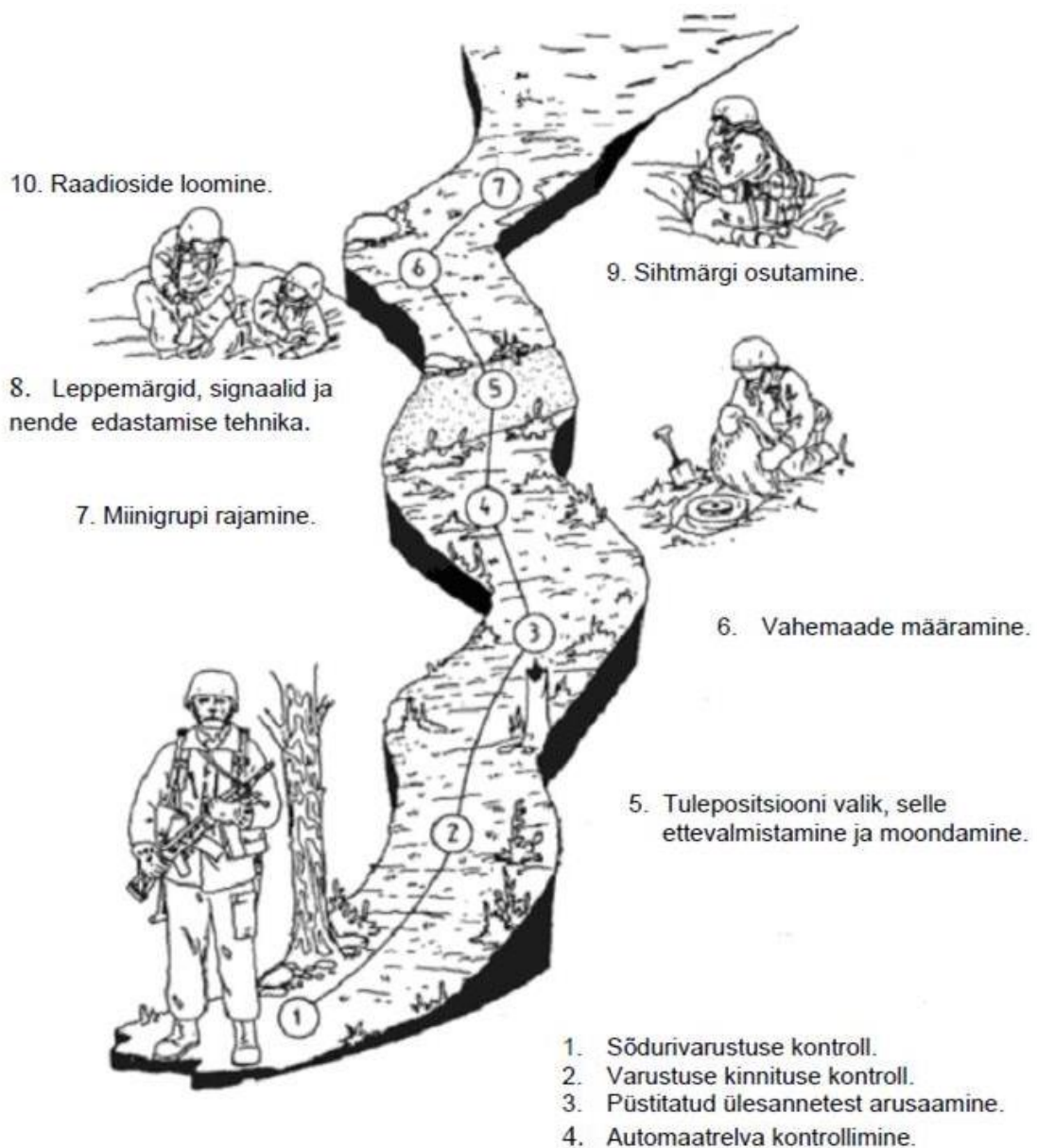
16. NROK õppekava lisad

Lisa 1. Kontrollharjutuse näidis

Lisa 2. Seletuskiri

LISA 1 – KONTROLLHARJUTUSE NÄIDIS

Üldine näidiskirjeldus:

Kontrollharjutus koosneb 5–10 hinnatavast teemast:

1. Varustuse kontroll
2. Maskeerimine ja varjumine
3. Relva ohutu käsitlemine, võimalusel laskeharjutus
4. Käemärgid ja signaalid
5. Sihtmärgi osutamine ja tulejuhtimise käsk
6. Side loomine ja ettekande tegemine
7. Lamades laskepesa rajamine
8. TLKK (TCCC) ülesanne
9. Vastase tundmine (pildid tehnikast distantsil, binokliga vaatamine)

10. Topograafiaoskus (läbivalt punktist punkti liikudes)

Varustuse kontrollis tuleb veenduda, et kõigil on kaasas vajalik varustus.

Topograafiat hinnatakse sellega, et antakse järgmise punkti asukoht erinevaid meetodeid kasutades: koodipunkt, suund ja kaugus, koordinaadid, asukohakirjeldus. Enne liikuma asumist kontrollib punktis olev instruktor, kas kursuslane on märkinud kaardile õige asukoha. Kursuslane kirjeldab, millist marsruuti ta planeerib kasutada.

Näited:

Start–2	6965 8260 pinnasteede rist
2–3	1300 m 37–50 varemed, suunaparand puudub
3–4	68107840 sihtide rist
4–5	CD –41–35 lagendiku nurk. Maantee nr 11 ületamine, kohustuslik kasutada viadukti ruudus 68 76
5–6	AB –24+19 pinnastee, Rabametsa terviseraja sildi alt mööda pinnasteed ida suunas 1600 m 59–00, siis 250 m 08–00 mööda üherealist kruusateed kuni pinnasteede ristini, siis 850 m 13–00 mööda pinnasteed
6–7	CD +057+009 väike lagendik ja valla piir. Maantee nr 11 ületamisel kohustuslik kasutada viadukti ruudus 7277
7–8	EF –19+04 kaherealise kruusatee ja pinnastee rist
8 – Finiš	70408358 relvapunktesine

Vastane. Kursuslase ees on 10 pilti vastase tehnikast, mida ta peab ~10 m kauguselt vaatama binokliga (8x) ning 30 max punktist saama 16 punkti. 1 pilt 3 punkti. Pilt A3-lehel.

Hindamine on mitmeeristav. Tulemus on kas arvestatud või mittearvestatud iga ülesande puhul vähemalt 50% õigesti sooritatud tegevuste või tulemuse nõutud standardile vastavuse korral.

LISA 2 – SELETUSKIRI

Noorliikmetel on kasvanud huvi osaleda süvendatud riigikaitse oskuste õppes, mis samas toetaks ka nende sujuvamat üleminekut Kaitseliidu tegevliikmeks täisealiseks saamisel.

Varasematel aastatel on olnud mitmeid diskussioone noorliikmete osalemise lubamine samadel või sarnastel väljaõpetel, mida läbivad tegevliikmed. Alljärgnevalt on toodud peamised argumendid, miks Noorliikme Riigikaitse Oskuste Kursus ei ole vastuolus rahvusvaheliste konventsioonidega⁶ ega kodumaise seadusandlusega.

1. Rahvusvahelised konventsioonid ja protokollid, mille Eesti Vabariik on ratifitseerinud, keelavad alla 18-aastaste isikute kasutamise relvakonfliktis ja värbamise sõjalisse allüksusesse. Mitte ükski konventsioon ei keela sõjalise väljaõppe andmist.

2. Siiani ei ole selgelt määratletud, kas noorliikmed võivad osaleda Sõdurioskuste kursusel ja on pigem asunud seisukohale, et see on keelatud, tulenevalt Kaitseliidu seaduse kaudu seatud piirangule anda noorliikmetele sõjalist väljaõpet Kaitseväge juhataja kehtestatud korras (KLS § 4 lg 1 p 4; § 25 lg 6; KVTS § 6).

3. Kaitseväge teenistuse seadus sätestab, et „sõjaline väljaõpe on Kaitseväge nõuetele vastav teadmiste, oskuste, vilumuste ja hoiakute kogum, mis on vajalik teenistusülesannete edukaks täitmiseks rahu- ja sõjaajal“ (KVTS § 6 lg 1). Säte rõhutab selgelt „kogumi“ olulisust, et oleks täidetud sõjalise väljaõppe tingimused.

4. „Kogum“ on „kompleks, teatav hulk esemeid või nähtusi ühtse rühma või tervikuna (ÕS 2018). Seega on sõjaline väljaõpe käsitleva kogumina siis kui on saavutatud väljaõppetase sellises kvaliteedis, mis võimaldab õppuritel tegutseda kogumina ehk allüksusena. Sõdurioskuste kursus sellist väljaõpet ei anna, vaid keskendub individuaalsetele oskustele.

5. Enamik Sõdurioskuste kursuse õppeaineid keskenduvad individuaalsete oskuste arendamisele, mis on mitmeotstarbelised, st. need oskused on kasutatavad ja vajalikud ka tsiviilühiskonnas ja ei kuulu eksklusiivselt sõjalisse valdkonda (vt. p 6).

6. Lisaks on riik võtnud sarnase hoiaku ka gümnaasiumi astmes riigikaitse õppe läbiviimisel alla 18 aastastele isikutele. Riigikaitseõpetuse ainekava tutvustab noortele samu või võrreldavaid õppeteemasid, kuigi vähema praktikaga kui Sõdurioskuste kursus. Selles mõttes ei ole kehtiva seadusega vastuolu Kaitseliidus korraldatava Sõdurioskuste kursuse teemade andmisega Kaitseliidu noorliikmetele, välja arvatud selgelt eristuvate ainult sõjaliselt kasutatavate õppeteemadega, nagu pioneeri-, käsigranaadi-, meeskonnarelvade- ja allüksuse koostööõpe.

7. Tulenevalt eelnevast, ei saa lugeda Sõdurioskuste kursust sõjaliseks väljaõppeks ositi NROK raames ja noorliikmete osalemise keelamine sellel ei oleks õigustatud.

8. Võttes aluseks eelnevat ja täiendavalt, et Kaitseliidu ülesanne on muuhulgas ka Eesti kodanike isamaalise ja rahvuslike tunnete tugevdamine, kaitsetahte säilitamine ja kasvatamine (KLS § 4 lg 1 p 1) ja kehakultuuri ja spordi arendamine (KLS § 4 lg 1 p 6), saab asuda seisukohale, et NROK on kooskõlas seadusega ja noorliikmetel on õigus sellel osaleda vastavalt õppekavas seatud eeltingimustele ja piirangutele (erisused SOK õppekavast).

9. Tulenevalt kehtivast laskeväljaõppe eeskirjast võib väljaõppejuht lubada relva, laske- ja lahingumoonaga kasutamist riigikaitseõpetuse õppekavas ettenähtud tegevusteks ja Kaitseliidu noorteorganisatsiooni väljaõppe eesmärkide toetamiseks.⁷

⁶ Lapse õiguste konventsioon (RT II 1996, 16, 56) ja Laste kaasamist relvakonfliktidesse käsitlev lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokoll (RT II, 08.01.2014, 2).

⁷ Kaitseväge juhataja 31.12.2020 käskkiri nr 290 „Laskeväljaõppe eeskiri“, p. 17.